

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

DEPARTAMENTO DE GEOGRAFÍA E HISTORIA

E MATERIA DE ECONOMÍA

CPI DE XANCEDA

CURSO 2019-2020

ÍNDICE

1. Introducción e Contextualización.....	3
2. Contribución das Materias ao desenvolvemento das competencias clave	3
3. Obxectivos de Etapa - ESO	6
4. Obxectivos de Curso.....	8
5. Concreción para cada Estándar de Aprendizaxe de: Temporalización, Grao Mínimo, Procedementos e Instrumentos de Avaliación.....	19
5.1. 1º ESO – Xeografía e Historia	20
5.2. 2º ESO – Xeografía e Historia	22
5.3. 3º ESO – Xeografía e Historia	25
5.4. 4º ESO – Xeografía e Historia	28
5.5. 4º ESO – Economía.....	33
6. Metodoloxía.....	36
7. Materiais e recursos didácticos.....	37
8. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	38
8.1 Materia de Xeografía e Historia.....	38
8.2. Materia de Economía 4º ESO.....	41

9.	Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensinanza e da práctica docente.....	43
10.	Organización das actividades de seguimento, de recuperación e de avaliación de materias pendentas. 44	
11.	Deseño da avaliación inicial e de medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos resultados.....	45
12.	Medidas de atención á diversidade.....	45
13.	Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.	46
14.	Actividades complementarias e extraescolares.	47
15.	Contribución da materia ao plan lector.....	47
16.	Contribución da materia ao plan TIC.	47
17.	Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación da programación didáctica en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	48
18.	Datos do departamento.	48

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A presente programación refírese ás materias de Xeografía e Historia, de 1º, 2º, 3º e 4º da ESO; e Economía de 4º da ESO impartidas todas elas polo departamento de Xeografía e Historia do CPI de Xanceda.

A programación didáctica é un documento que planifica o proceso de ensinanza-aprendizaxe, e como tal é un documento flexible, que se poderá cambiar cada fin de trimestre en caso necesario, para adaptarse ás realidades do proceso e do alumnado.

O CPI de Xanceda é un centro rural, situado no concello de Mesía, un concello do interior con pouca poboación. Neste concello predominan as actividades do sector primario (agricultura e gandaría), aínda que a presenza do sector secundario é importante gracias a unhas poucas empresas adicadas á fabricación de tellas, a produción de produtos de carpintería e de produtos lácteos. O sector servizos está pouco representado, e os habitantes da zona trasládanse a Curtis ou a Ordes para cubrir estas necesidades.

O centro conta en total con 166 alumnos entre todos os ciclos ofertados. Na ESO están matriculados 69. No centro ofértase toda a ensinanza obrigatoria: Educación Infantil e Educación Primaria e Educación Secundaria Obrigatoria e este ano tamén 3º de PMAR. As zonas de infantil e primaria están nun ala do centro diferente á de secundaria, aínda que os tres ciclos comparten patio e instalacións deportivas, biblioteca, aulas de informática e servizos administrativos e de coidado do centro. Porén, os alumnos dos diferentes ciclos teñen horarios dispostos para non compartir zonas comúns. As aulas da ESO contan con pizarras dixitais e portátil para o profesor. Este ano 1º e 2º da ESO están integrados no Edixgal, e Xª e Hª forma parte das materias que impartirán docencia apoiándose nesta ferramenta dixital.

2. CONTRIBUCIÓN DAS MATERIAS AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

As competencias supoñen unha combinación das habilidades prácticas, coñecementos, motivación, valores éticos, actitudes, emocións e outros compoñentes sociais que se mobilizan ao mesmo tempo para lograr unha acción eficaz. As competencias poden resumirse nun “saber facer” que se aplica a todos os contextos da vida e se aprende dende todas as áreas do coñecemento.

O artigo 3 do Decreto 86/2015 establece as competencias claves do currículo.

Contribución ás competencias clave dende a materia de Xeografía e Historia

Contribuirase a estas competencias dende a área de Xeografía e Hª do seguinte xeito:

Competencia en Comunicación Lingüística: A través da exposición de oral e por escrito dos diferentes exercicios desenvolvidos na clase, a través da lectura e comprensión de textos, sen esquecer a aprendizaxe do vocabulario específico.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía: a través da interacción con gráficas e do uso de datación e liñas cronolóxicas.

Competencia dixital: As ferramentas dixitais son case imprescindibles para o desenvolvemento da materia. Durante o curso mostrarase ao alumnado diferentes fontes dixitais para a busca da información. O alumnado desenvolverá contidos usando as ferramentas informáticas.

Competencia Aprender a Aprender: Desenvolverase no alumnado o traballo autónomo a través do uso de ferramentas de aprendizaxe: a web, libros, artigos, etc. Preténdese que, dun xeito guiado, saiban buscar información para desenvolver un tema dun xeito crítico.

Competencias sociais e cívicas: A través do estudio da Historia o alumnado poderá comprender a existencia de diferentes modos de pensar e de vivir, as veces incluso coetáneos no tempo. Ademais, aprenderán dos erros do pasado para que recoñezan o perigo de certas condutas.

Competencia en sentido da iniciativa e espírito emprendedor: A dinámica propia da materia permitirá ao alumnado tomar a iniciativa para a mellora da súa nota. Premiarase a constancia no traballo ao longo do curso.

Competencia en conciencia e expresións culturais: É esta unha competencia importante dentro da materia de Xeografía e Historia, xa que o alumno estudiará as diferentes realidades sociais xurdidas ao longo da historia. Isto axudará ao alumnado a comprender a realidade actual.

Contribución ás competencias clave dende a materia de Economía

Competencia en Comunicación Lingüística: A través da exposición de oral e por escrito dos diferentes exercicios desenvolvidos na clase, a través da lectura e comprensión de textos, sen esquecer a aprendizaxe do vocabulario específico.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía: a través da interacción con gráficas e razoamentos matemáticos básicos propios da economía.

Competencia dixital: As ferramentas dixitais son case imprescindibles para o desenvolvemento da materia. Durante o curso incidirase no uso das TICs para o desenvolvemento de apartados do temario.

Competencia Aprender a Aprender: Desenvolverse no alumnado o traballo autónomo a través do uso de ferramentas de aprendizaxe: a web, libros, artigos, etc. Preténdese que, dun xeito guiado, saiban buscar información para desenvolver un tema dun xeito crítico.

Competencias sociais e cívicas: A través do traballo en grupo.

Competencia en sentido da iniciativa e espírito emprendedor: Fomentarase a búsqueda autónoma de información. Premiarase a constancia no traballo ao longo do curso.

Perfil competencial da área de Xeografía e Historia

O currículo para a materia de Xeografía e Historia establece a intensidade co que se traballará cada competencia en cada curso, como se recolle no seguinte cadro:

Número de Estándares de aprendizaxe nos que se traballa cada competencia				
Competencias	1º ESO	2º ESO	3º ESO	4º ESO
CCL	13	29	25	28
CMCCT	22	28	19	5
CD	15	29	17	3
CAA	37	32	36	28
CSC	33	30	29	37
CSIEE	—	5	17	3
CCEC	10	3	6	2

Perfil competencial da área de Economía

O currículo para a materia de Economía establece a intensidade co que se traballará cada competencia en cada curso a través dos estándares de aprendizaxe vinculados a cada competencia. No seguinte cadro recóllese o número de Estándares de Aprendizaxe nos que se traballa cada competencia:

ECONOMÍA 4º ESO	
Competencias	Número de Estándares de aprendizaxe nos que se traballa cada competencia
CCL	15
CMCCT	23
CD	20
CAA	17
CSC	23
CSIEE	3
CCEC	0

3. OBXECTIVOS DE ETAPA - ESO

Seguindo o Decreto 86/2015, de 25 de xuño, no seu artigo 10, recóllense os obxectivos xerais da etapa de ESO. Ditos obxectivos son:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4. OBXECTIVOS DE CURSO

Os obxectivos de curso son os logros que o alumnado debe alcanzar ao finalizar con éxito a materia de referencia, como resultado das experiencias de ensinanza-aprendizaxe planificadas para este fin. Para definir os obxectivos de curso, seguirase a guía dos criterios de avaliación do currículo marcados polo Decreto 86/2015

Obxectivos na materia de Xeografía e Historia, para 1º ESO

* A inexistencia dos obxectivos do Bloque 2 (B2. ...) é a causa dunha errata no Decreto

Bloque 1. O medio físico

- B1.1. Coñecer o Sistema Solar e establecer as relacións entre os movementos da terra e a existencia das estacións e do día e da noite, e comprender a súa importancia na distribución dos climas e da Biota.

- B1.2. Identificar e distinguir os sistemas de representación cartográfica, en soporte analóxico e dixital, e as súas escalas.

- B1.3. Analizar e identificar o mapa, e coñecer as imaxes de satélite e os seus usos principais.

- B1.4. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.

- B1.5. Localizar no mapamundi físico as principais unidades do relevo mundiais, os grandes ríos e as grandes zonas climáticas, e identificar as súas características.

- B1.6. Ter unha visión global do medio físico europeo e mundial, e das súas características xerais.

- B1.7. Ser capaz de describir as peculiaridades do medio físico europeo.

- B1.8. Situar no mapa de Europa as unidades e os elementos principais do relevo continental.

- B1.9. Coñecer, comparar e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que con-forman o espazo xeográfico europeo.

- B1.10. Coñecer os principais espazos naturais do noso continente.

- B1.11. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente e as súas consecuencias.

Bloque 3. A Historia

- B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.

- B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.

- B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.

- B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).

- B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

- B3.6. Entender o proceso de hominización.

- B3.7. Datar a Prehistoria e a Idade Antiga, e distinguir a escala temporal de etapas como estas.

- B3.8. Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e os acontecementos históricos máis salientables da Prehistoria e da Idade Antiga, para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.

- B3.9. Coñecer as características da vida humana correspondentes aos dous períodos en que se divide a Prehistoria: Paleolítico e Neolítico.

- B3.10. Identificar os primeiros ritos relixiosos

- B3.11. Coñecer algunhas características da vida humana neste período, así como o establecemento e a difusión de diferentes culturas urbanas, despois do neolítico.

- B3.12. Recoñecer a importancia da descuberta da escritura.
- B3.13. Explicar as etapas en que se divide a historia de Exipto.
- B3.14. Identificar as principais características da relixión exipcia.
- B3.15. Localizar e describir algúns exemplos arquitectónicos de Exipto e de Mesopotamia.
- B3.16. Coñecer os trazos principais das polis gregas e a transcendencia do concepto de democracia.
- B3.17. Entender a transcendencia do concepto de colonización.
- B3.18. Distinguir entre o sistema político grego e o helenístico.
- B3.19. Entender o alcance do clásico na arte e na cultura occidentais.
- B3.20. Caracterizar os trazos principais da sociedade, a economía e a cultura romanas, e recoñecer os conceptos de cambio e continuidade na historia da Roma antiga.
- B3.21. Identificar e describir os trazos característicos de obras da arte grega e romana, diferenciando entre os que son específicos.
- B3.22. Establecer conexións entre o pasado da Hispania romana e o presente.

Obxectivos na materia de Xeografía e Historia, para 2º ESO

Bloque 1. O medio físico

- B1.1. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou nunha imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.
- B1.2. Ter unha visión global do medio físico de España e de Galicia, e das súas características xerais.
- B1.3. Situar no mapa de España as unidades e os elementos principais do relevo peninsular, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.
- B1.4. Situar no mapa de Galicia as unidades e os elementos principais do relevo, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.
- B1.5. Coñecer e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico español e galego.

- B1.6. Coñecer os principais espazos naturais de España e de Galicia.

- B1.7. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente español e galego, e as súas consecuencias.

Bloque 2. O espazo humano

- B2.1. Comentar a información en mapas do mundo sobre a densidade de poboación e as migracións.

- B2.2. Analizar a poboación europea no relativo á súa distribución, evolución e dinámica, e ás súas migracións e políticas de poboación.

- B2.3. Analizar as características da poboación española, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.

- B2.4. Analiza as características da poboación de Galicia, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.

- B2.5. Sinalar nun mapamundi as grandes áreas urbanas, e identificar e comentar o papel das cidades mundiais como dinamizadoras da economía das súas rexións.

- B2.6. Comprender o proceso de urbanización, os seus proles e os seus contras en Europa.

- B2.7. Recoñecer as características das cidades españolas e galegas, e as formas de ocupación do espazo urbano.

- B2.8. Coñecer os principais espazos naturais protexidos a nivel peninsular e insular.

- B2.9. Identificar as principais paisaxes humanizadas españolas e galegas, e identifica-las por comunidades autónomas.

- B2.10. Coñecer e analizar os problemas e os retos ambientais que afronta España, a súa orixe e as posibles vías para afrontar estes problemas.

Bloque 3. A historia

- B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.

- B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.

- B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.

- B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).

- B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

- B3.6. Caracterizar a alta Idade Media en Europa e recoñecer a dificultade da falta de fontes históricas neste período.

- B3.7. Describir a nova situación económica, social e política dos reinos xermánicos.

- B3.8. Explicar a organización feudal e as súas consecuencias.

- B3.9. Analizar a evolución dos reinos cristiáns e musulmáns, nos seus aspectos socioeconómicos, políticos e culturais.

- B3.10. Entender o proceso das conquistas e a repoboación dos reinos cristiáns na Península Ibérica e as súas relacións con Al-Ándalus.

- B3.11. Entender o concepto de crise e as súas consecuencias económicas e sociais.

- B3.12. Comprender as características e as funcións da arte na Idade Media.

Obxectivos na materia de Xeografía e Historia, para 3º ESO

Bloque 1. O medio físico

- B1.1. Localizar e interpretar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe satélite

Bloque 2. O espazo humano

- B2.1. Coñecer a organización administrativa e territorial de España.

- B2.2. Analizar os datos do peso do sector terciario dun país fronte aos do sector primario e secundario, e extraer conclusións.

- B2.3. Recoñecer as actividades económicas que se realizan en Europa nos tres sectores, identificando distintas políticas económicas.

- B2.4. Coñecer as características de diversos tipos de sistemas económicos
- B2.5. Entender a idea de desenvolvemento sustentable e as súas implicacións.
- B2.6. Localizar os recursos agrarios e naturais no mapa mundial.
- B2.7. Explica e localiza os tipos de pesca e os seus problemas.
- B2.8. Explicar a distribución desigual das rexións industrializadas no mundo.
- B2.9. Analizar o impacto dos medios de transporte no seu contorno.
- B2.10. Entender os fluxos e os bloques comerciais.
- B2.11. Analizar o desenvolvemento do turismo e a súa importancia económica.
- B2.12. Analizar gráficos de barras por países e textos onde se reflectan os niveis de consumo, o comercio desigual e a débeda externa entre países en desenvolvemento e os desenvolvidos.
- B2.13. Relacionar áreas de conflito bélico no mundo con factores económicos.

Bloque 3. A historia

- B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.
- B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.
- B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.
- B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía)
- B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.
- B3.6. Comprender a significación histórica da etapa do Renacemento en Europa.
- B3.7. Relacionar o alcance da nova ollada dos humanistas, artistas e científicos do Renacemento con etapas anteriores e posteriores.

- B3.8. Coñecer a importancia da arte renacentista e barroca en Europa e en América.
- B3.9. Coñecer a importancia dalgúns autores e obras destes séculos.
- B3.10. Comprender a diferenza entre os reinos medievais e as monarquías modernas.
- B3.11. Analizar o reinado dos Reis Católicos como unha etapa de transición entre a Idade Media e a Idade Moderna.
- B3.12. Entender os procesos de conquista e colonización, e as súas consecuencias.
- B3.13. Coñecer trazos das políticas internas e as relacións exteriores dos séculos XVI e XVII en Europa.

Obxectivos na materia de Xeografía e Historia, para 4º ESO

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

- B1.1. Explicar as características do Antigo Réxime nos seus sentidos político, social e económico.
- B1.2. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América.
- B1.3. Coñecer os avances da Revolución Científica desde os séculos XVII e XVIII.

Bloque 2. A Era das Revolucións Liberais

- B2.1. Comprender o alcance e as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX.
- B2.2. Identificar os principais feitos das revolucións liberais burguesas en Europa e América nos séculos XVIII e XIX.

Bloque 3. A Revolución Industrial

- B3.1. Describir os feitos salientables da Revolución Industrial e o seu encadeamento causal.
- B3.2. Analizar as vantaxes e os inconvenientes de ser un país pioneiro nos cambios.
- B3.3. Entender o concepto de progreso, e os sacrificios e os avances que leva consigo.

- B3.4. Analizar a evolución dos cambios económicos en España e en Galicia, a raíz da industrialización parcial do país.

- B3.5. Coñecer os principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX, e a súa relación coas revolucións industriais.

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

- B4.1. Identificar as potencias imperialistas e a repartición de poder económico e político no mundo no derradeiro cuarto do século XIX e no principio do XX.

- B4.2. Establecer xerarquías causais (aspecto e escala temporal) da evolución do imperialismo.

- B4.3. Coñecer os principais acontecementos da Gran Guerra, as súas interconexións coa Revolución Rusa e as consecuencias dos tratados de Versalles.

- B4.4. Esquematizar a orixe, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución Rusa.

- B4.5. Relacionar movementos culturais como o romanticismo, en distintas áreas, e recoñecer a orixinalidade de movementos artísticos como o impresionismo, o expresionismo e outros "ismos" en Europa.

Bloque 5. A Época de Entreguerras (1919-1945)

- B5.1. Coñecer e comprender os acontecementos, os feitos e os procesos máis importantes do período de entreguerras, e a súa conexión co presente, e estudar a xerarquía causal nas explicacións históricas sobre esta época.

- B5.2. Analizar as causas do auge dos fascismos en Europa.

- B5.3. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil.

Bloque 6. As Causas e Consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

- B6.1. Coñecer as causas da II Guerra Mundial.

- B6.2. Coñecer os principais feitos da II Guerra Mundial, diferenciar as escalas xeográficas nesta guerra (europea e mundial) e en-tender o concepto de guerra total.

- B6.3. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias.

- B6.4. Comprender o concepto de Guerra Fría no contexto de despois de 1945, e as relacións entre os dous bloques, os EEUU e a URSS.

- B6.5. Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual.

Bloque 7. A Estabilización do Capitalismo e o Illamento Económico do Bloque Soviético

- B7.1. Entender os avances económicos dos réximes soviéticos e os perigos do seu illamento interno, así como os avances económicos do "Welfare State" en Europa.

- B7.2. Comprender o concepto de crise económica e a súa repercusión mundial nun caso concreto.

- B7.3. Explicar as causas de que se estable-cera unha ditadura en España tras a Guerra Civil, e como foi evolucionando esa ditadura desde 1939 a 1975.

Bloque 8. O Mundo Recente entre os séculos XX e XXI

- B8.1. Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial.

- B8.2. Coñecer as causas e as consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros réximes socialistas.

- B8.3. Coñecer os principais feitos que conduciron ao cambio político e social en España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso.

- B8.4. Entender a evolución da construción da Unión Europea.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a Globalización a Finais do século XX e Principio do XXI

- B9.1. Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores.

- B9.2. Identificar algúns dos cambios funda-mentais que supón a Revolución Tecnolóxica.

- B9.3. Recoñecer o impacto destes cambios a nivel local, autonómico, estatal e global, prevendo posibles escenarios máis e menos desexables de cuestións ambientais transnacionais, e discutir as novas realidades do espazo globalizado.

Bloque 10. A Relación entre o Pasado, o Presente e o Futuro a través da historia e a Xeografía

- B10.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.

- B10.2. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.

- B10.3. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).

- B10.4. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

Obxectivos na Materia de Economía, para 4º ESO

Bloque 1. Ideas económicas básicas

- ▪ B1.1. Explicar a economía como ciencia social e valorar o impacto permanente das decisións económicas na vida das persoas.

▪ B1.2. Identificar a terminoloxía económica básica e o uso dos modelos económicos, e familiarizarse con eles.

▪ B1.3. Tomar conciencia dos principios da economía para aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e as necesidades.

Bloque 2. Economía e empresa

▪ B2.1. Describir os tipos de empresas e as formas xurídicas das empresas, e relacionar con cada unha coas súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos/das propietarios/as e xestores/as, así como as interrelacións das empresas no seu contorno inmediato.

▪ B2.2. Analizar as características principais do proceso produtivo.

▪ B2.3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.

▪ B2.4. Determinar, para un caso sinxelo, a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.

- B2.5. Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigas fiscais.

Bloque 3. Economía persoal

- B3.1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os tipos de ingresos e gastos, e controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.
- B3.2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal, e relacionalas co benestar propio e social.
- B3.3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro, e empregar o aforro como medio para alcanzar diversos obxectivos.
- B3.4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os tipos de contas bancarias e de tarxetas emitidas como medios de pagamento, e valorar a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade
- B3.5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.

Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado

- B4.1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, e interpretar gráficos onde se amose esa distribución.
- B4.2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público.
- B4.3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.

Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego

- B5.1. Diferenciar as magnitudes de tipos de xuro, inflación e desemprego, analizar as relacións entre elas e interpretar datos e gráficos vinculados con esas magnitudes.
- B5.2. Valorar opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.

Bloque 6. Economía internacional

- B6.1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e no ambiente.

5. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE DE: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os estándares de aprendizaxe son as especificacións dos obxectivos de curso; describe o que o alumno debe lograr unha vez rematado o curso.

Por cada estándar de aprendizaxe estableceremos:

-Unha temporalización, ou sexa, en que momento do curso se impartirá.

- Un grao mínimo de consecución, isto é, a porcentaxe que debe alcanzar cada alumno para cada un dos estándares de aprendizaxe.

- Os procedementos de avaliación, que refírese ao procedemento usado polo profesor para avaliar cada estándar de aprendizaxe. Os procedementos serán:

- A Observación (O): baseados na recollida de información no caderno do profesor, sobre o traballo desenvolvido polo alumno/a na clase, a súa participación nas tarefas, tanto individuais como colectivas, e nestas valorarase a súa participación tanto voluntaria como demandada polo profesor.
- Probas Orais (PO) neste aspecto valórase a atención prestada a temáticas traballadas, a súa participación positiva, as postas en común, dado que destas probas non queda evidencia intégranse conxuntamente no caderno de profesor, como parte de observación.
- Probas escritas (PE) son probas específicas que se realizaran mediante fichas, algunhas serán corrixiadas polo profesor e outras polo alumnado de forma oral, sendo o alumnado o que deba realizar unha auto-corrección. Coa elaboración destas fichas valorarase a adquisición dos contidos da materia, así coma o dominio das competencias clave, e a porcentaxe acadada para cada un dos criterios de avaliación tratados, de modo que poderemos establecer se se chegou ao grado de consecución demandado en cada criterio. Dentro destas probas incluiremos o modelo exame que será avaliable e a elaboración de traballos sobre determinados temas.

- Os instrumentos de avaliación: que o profesor usará para medir o proceso de ensinanza-aprendizaxe. Os instrumentos de avaliación usados serán:

- O caderno do profesor (CP): usarase para apuntar o proceso de observación do profesor sobre a cada alumno e os resultados das probas orais.
- Probas Escritas: (PE). As probas escritas serán tarefas, exames e traballos.

- As tarefas ou deberes: son probas escritas que o alumno ten que responder na casa, de xeito individual e coa axuda do tema dado, a non ser que o profesor especifique o contrario. Están pensadas para que o alumno repase os contidos de clase e o propio tema.
- Os traballos: consistirán en traballos feitos polo alumno dun tema asignado polo profesor. Poderán ser individuais ou de grupo.
- Os exames: probas escritas para responder durante a hora lectiva, que será avaliable.

5.1. 1º ESO – XEOGRAFÍA E HISTORIA

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
▪ XHB1.1.1. Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO / PE
▪ XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas.	▪ 1º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator con unha de Peters.	▪ 1º TR	▪ 50 %	▪ CP /PE	▪ PO /PE
▪ XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ PO /O
▪ XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características.	▪ 1º TR	▪ 60 %	▪ CP /PE	▪ PE / PO
▪ XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	▪ 1º TR	▪ 60%	▪ CP /PE	▪ O / PO / PE
▪ XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ CP /PE	▪ PE / O / PO
▪ XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ CP /PE	▪ PE / O / PO
▪ XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP /PE	▪ P / PO / PE
▪ XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ CP /PE	▪ PE / PO
▪ XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ CP /PE	▪ PE / O
▪ XHB1.9.2. Distingue e localiza nun mapa as zonas bioclimáticas do noso continente.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ CP /PE	▪ PE / O

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
▪ XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O
▪ B1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
▪ Bloque 3. A Historia				
▪ XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	▪ 2º TR	▪ 75%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O / PO / PE
▪ XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O
▪ XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	▪ 1º TR – 2º TR	▪ 75%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PE / PO
▪ XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga.	▪ 2º TR-3º TR	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ PE
▪ XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	▪ 2º TR-3º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PE / PO / O
▪ XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un.	▪ 2º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.9.2. Analiza a transcendencia da revolución neolítica e o papel da muller nela.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PE / PO
▪ XHB3.10.1. Recoñece as funcións dos primeiros ritos relixiosos como os da "deusa nai".	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ PE / PO
▪ XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB3.12.1. Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos).	▪ 2º TR-3º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB3.13.1. Interpreta un mapa cronolóxico-xeográfico da expansión exipcia.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ PE	▪ PE

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
▪ XHB3.14.1. Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.14.2. Realiza un mapa conceptual cos principais deuses do panteón exipcio.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ PO / O
▪ XHB3.15.1. Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica.	▪ 2º TR	▪ 35%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.16.1. Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos	2º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.16.2. Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ PO / O
▪ XHB3.17.1. Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.18.1. Elabora un mapa do imperio de Alexandre.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP /PE	▪ O / PE
▪ XHB3.8.2. Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.19.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.19.2. Dá exemplos representativos das áreas do saber grego, e discute por que se considera que a cultura europea parte da Grecia clásica.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.20.1. Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP /PE	▪ PE / O
▪ XHB3.20.2. Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.21.1. Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	▪ 3º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB3.22.1. Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana.	▪ 3º TR	▪ 50%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.22.2. Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade.	▪ 3º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.22.3. Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos.	▪ 3º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE

5.2. 2º ESO – XEOGRAFÍA E HISTORIA

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 2º CURSO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
Bloque 1. O medio físico				

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 2º CURSO

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	2º TR	50%	CP	O / PO
XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	2º TR	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	2º TR	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.	2º TR	75%	CP /PE	PE /PO
XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego	2º TR	75%	CP /PE	PE / PO
XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.	2º TR	75%	CP /PE	PE / PO
XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	2º TR	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	2º TR	50%	CP	O / PO
XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	2º TR	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	2º TR	50%	CP /PE	PE / PO
XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	2º TR	45%	CP	O
Bloque 2. O espazo humano				
XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas	3º TR	50%	CP /PE	PE / PO / O
XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	3º TR	60%	PE	PE
XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea.	3º TR	60%	PE	PE
XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	3º TR	50%	CP	PO
XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas.	3º TR	50%	CP /PE	PE / PO
XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.	3º TR	50%	CP /PE	PE / O
XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais	3º TR	60%	CP /PE	O / PO / PE

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 2º CURSO

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	3º TR	45%	CP	PO / O
XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.	3º TR	60%	PE	PE
XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.	3º TR	60%	CP / PE	PE / PO
XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente.	3º TR	60%	CP / PE	PE / PO
XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita.	3º TR	45%	CP	PO
XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.	2º TR	45%	CP	O
XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	3º TR	45%	CP	O
XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	3º TR	50%	CP	O
XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.	3º TR	50%	CP / PE	PO / PE
Bloque 3. A historia				
XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	1º TR	80%	CP	PO
XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	1º TR	65%	CP/PE	PE / PO
XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	1º TR	65%	CP	O / PO
XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	1º TR	65%	CP / PE	O / PE
XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	1º TR	70%	CP / PE	PO / O / PE
XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	1º TR	65%	CP	O / PO
XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	1º TR	80%	CP / PE	PE / O / PO
XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	1º TR	40%	CP	PO / O
XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos	1º TR	60%	PE	PE

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 2º CURSO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	1º TR	60%	PE	PE
XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.	1º TR	60%	CP	O / PO
XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.	1º TR	60%	PE	PE
XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.	1º TR	50%	CP	PO / O
XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago.	1º TR	60%	CP	PO / O
XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.	1º TR	60%	PE	PE
XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.	2º TR	50%	CP / PE	O / PO / PE

5.3. 3º ESO – XEOGRAFÍA E HISTORIA

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 2º CICLO DE ESO. 3º CURSO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
Bloque 1. O medio Físico				
XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite.	1º TR	65%	CP	PO
XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas	1º TR	70%	CP	PO
XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos	1ºTR-3ºTR	70%	CP / PE	PO / PE
Bloque 2. O espazo humano				
XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas.	1º TR	75%	PE	PE
XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos.	1º TR	60%	CP / PE	PO / PE
XHB2.3.1. Diferencia os sectores económicos europeos.	1º TR	90%	PE	PE
XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico.	1º TR	65%	CP / PE	PO / PE
XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el.	1º TR	70%	CP / PE	PO / PE

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 2º CICLO DE ESO. 3º CURSO

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo.	1º TR	60%	CP / PE	PO /PE
XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo.	1º TR	60%	CP /PE	PO /PE
XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo	1º TR	60%	CP /PE	PO /PE
XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas.	1º TR	70%	CP /PE	PO /PE
XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, usando recursos impresos e dixitais.	1º TR	50%	CP	PO
XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados.	1º TR	65%	CP /PE	PO /PE
XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións.	1º TR	50%	CP	PO
XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país	1º TR	75%	PE	PE
XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade.	1º TR	75%	PE	PE
XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen.	1º TR	75%	PE	PE
XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efectos	2º TR	75%	PE	PE
XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega.	2º TR	70%	PE	PE
XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de países como Brasil e Francia.	2º TR	50%	CP	PO
XHB2.12.2. Crea mapas conceptuais, usando recursos impresos e dixitais, para explicar o funcionamento do comercio, e sinala os organismos que agrupan as zonas comerciais.	2º TR	50%	CP	PO
XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio.	2º TR	50%	CP	PO
XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza.	2º TR	50%	CP	PO
XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos.	2º TR	50%	CP /PE	PO /PE
Bloque 3. A Historia				

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 2º CICLO DE ESO. 3º CURSO

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	3º TR	85%	CP	PO
XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	3º TR	75%	CP/PE	PE / PO
XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	3º TR	75%	CP	O/PO
XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	3º TR	75%	CP / PE	O / PE
XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos	3º TR	80%	CP /PE	PO / O / PE
XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos	3º TR	75%	CP	O / PO
XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	3º TR	85%	CP / PE	PE / O / PO
XHB3.6.1. Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).	3º TR	85%	CP / PE	PE / O / PO
XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos.	3º TR	65%	PE /CP	PE / PO
XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época	3º TR	50%	PE	PE
XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto.	3º TR	50%	CP	PO
XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos.	3º TR	75%	PE	PE
XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos.	3º TR	75%	PE	PE
XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización.	3º TR	75%	PE	PE
XHB3.12.2. Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo.	3º TR	75%	PE	PE
XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América.	3º TR	75%	CP / PE	PE /PO
XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "Trinta Anos".	3º TR	60%	PE	PE

5.4. 4º ESO – XEOGRAFÍA E HISTORIA

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789				
▪ XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.	▪ 1º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.	▪ 1º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP/ PE	▪ PO / PE
▪ XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ PE / PO
Bloque 2. A era das revolucións liberais				
▪ XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	▪ 1º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.	▪ 1º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.	▪ 1º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.	▪ 1º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.	▪ 1º TR	▪ 70%	▪ CP	▪ PO / O
Bloque 3. A Revolución Industrial				
▪ XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	▪ 1º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
▪ XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	▪ 1º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.	▪ 1º TR	▪ 70%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	▪ 1º TR	▪ 70%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.	▪ 1º TR	▪ 70%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.	▪ 1º TR	▪ 80%	▪ CP	▪ O
Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial				
▪ XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	▪ 2º TR	▪ 70%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	▪ 2º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	▪ 2º TR	▪ 70%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PE / PO
▪ XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.	▪ 2º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ O / PO
Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)				

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
▪ XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auge do fascismo en Europa.	▪ 2º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	▪ 2º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	▪ 2º TR	▪ 75%	▪ PE	▪ PE
Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)				
▪ XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.	▪ 2º TR	▪ 70%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.	▪ 2º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	▪ 2º TR	▪ 60%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	▪ 2º TR	▪ 75%	▪ CP / PE	▪ PE / PO
▪ XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.	▪ 3º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	▪ 3º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.	▪ 3º TR	▪ 70%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).	▪ 3º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético				
▪ XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	▪ 3º TR	▪ 70%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.	▪ 3º TR	▪ 75%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco	▪ 3º TR	▪ 75%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI				
▪ XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado do benestar.	▪ 3º TR	▪ 70%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.	▪ 3º TR	▪ 65%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.	▪ 3º TR	▪ 70%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.	▪ 3º TR	▪ 70%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.	▪ 3º TR	▪ 70%	▪ CP / PE	▪ PO / PE
▪ XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI				

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO

Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
▪ XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.	▪ 3º TR	▪ 65%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización.	▪ 3º TR	▪ 50%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condicións sociais do proceso de globalización.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía				
▪ XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.	▪ 3º TR	▪ 65%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.	▪ 3º TR	▪ 60%	▪ CP	▪ PO
▪ XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	▪ 1º TR -3º TR	▪ 85%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	▪ 1º TR -3º TR	▪ 85%	▪ PE	▪ PE
▪ XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	▪ 1º TR -3º TR	▪ 85%	▪ CP	▪ O / PO
▪ XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	▪ 1º TR -3º TR	▪ 95%	▪ CP / PE	▪ PO / PE

5.5. 4º ESO – ECONOMÍA

Economía. 4º de ESO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedemento de avaliación
Bloque 1. Ideas económicas básicas				
▪ ECB1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias.	▪ TR1	▪ 45%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB1.1.2. Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvenientes e as súas limitacións.	▪ TR1	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía.	▪ TR1-TR2-TR3	▪ 75%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB1.2.2. Diferencia entre economía positiva e economía normativa.	▪ TR1	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB1.2.3. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción.	▪ TR1	▪ 40%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	▪ TR1	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno.	▪ TR1	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
Bloque 2. Economía e empresa				
▪ ECB2.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relacións coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo.	▪ TR1	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB2.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso, en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	▪ TR1	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB2.1.3. Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu ámbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	▪ TR1	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB2.2.1. Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	▪ TR1	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB2.2.2. Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades.	▪ TR1	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE

Economía. 4º de ESO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedemento de avaliación
<ul style="list-style-type: none"> ECB2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> TR1 	<ul style="list-style-type: none"> 45% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB2.4.2. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> TR1 	<ul style="list-style-type: none"> 50% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB2.5.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> TR1 	<ul style="list-style-type: none"> 60% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> TR1 	<ul style="list-style-type: none"> 70% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
Bloque 3. Economía persoal				
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 50% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 50% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.1.3 Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 40% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 50% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 60% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 50% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 50% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE
<ul style="list-style-type: none"> ECB3.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> TR3 	<ul style="list-style-type: none"> 60% 	<ul style="list-style-type: none"> CP / PE 	<ul style="list-style-type: none"> O/ PO / PE

Economía. 4º de ESO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedemento de avaliación
▪ ECB3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.	▪ TR3	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB3.4.4. Identifica e explica as modalidades de tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa.	▪ TR3	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB3.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.	▪ TR3	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
Bloque 4. Economía e ingresos e gastos do Estado				
▪ ECB4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións.	▪ TR2	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB4.1.3. Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB4.3.2. Interpreta gráficos representativos da distribución da renda	▪ TR2	▪ 45%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
Bloque 5. Economía e tipos de xuro, inflación e desemprego				
▪ ECB5.1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.	▪ TR2	▪ 45%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego.	▪ TR2	▪ 45%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE

Economía. 4º de ESO				
Estándares de aprendizaxe	Temporalización	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedemento de avaliación
▪ ECB5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	▪ TR2	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB5.2.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB5.2.3. Investiga e reconece vieiros e tendencias de emprego.	▪ TR2	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
Bloque 6. Economía internacional				
▪ ECB6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	▪ TR3	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB6.1.2. Explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países e que inflúen nel.	▪ TR3	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	▪ TR3	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB6.1.4. Reconece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	▪ TR3	▪ 50%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE
▪ ECB6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	▪ TR3	▪ 60%	▪ CP / PE	▪ O/ PO / PE

6. METODOLOXÍA.

Na práctica diaria combinarase o expositivo, centrado na exposición do docente, o interactivo, centrado na comunicación interpersoal, e o autónomo, centrado no traballo persoal do alumno. Os tres métodos son complementarios e flexibles e empregaranse segundo a natureza do tema a tratar, segundo os obxectivos que se queiran cumprir e segundo o contexto no que se desenvolvan as actividades de ensino-aprendizaxe.

Os métodos didácticos seguidos polo Departamento aséntanse nunha serie de principios didácticos, nos que se busca non só a adquisición comprensiva de coñecementos e a adquisición das competencias básicas, senón tamén ó espertar da curiosidade cara a Historia e cara o medio que nos rodea, ademais do respecto polo patrimonio.

O proceso de ensino desta materia fundamentarase no seguinte:

- Partirase dos diferentes niveis de desenvolvemento individual, a partir da avaliación inicial, tendo en conta as capacidades e os coñecementos previos do alumnado.
- Estimularase a autonomía persoal do alumno e a competencia de aprender a aprender.
- Integraranse as TICs sempre que sexa axeitado para o tema.
- Fomentarase a busca crítica e diversificada de información.
- Fomentarase unha actitude crítica cara as realidades históricas.

Ademais, ao longo do curso incidirase nas seguintes técnicas:

- Análise e comentario das fontes proporcionadas, para familiarizar ao alumnado co seu uso.
- Elaboración de mapas conceptuais, esquemas ou resumos.

Na metodoloxía incluírase o auxilio de libros de texto oficiais para algunhas das materias, a creación de materiais propios que serán publicados online para o uso do alumno e materiais e recursos do Edixgal para 1º e 2º da ESO.

7. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

Os materiais e recursos usados ao longo do curso serán variados. Contémplase o uso de:

Para a materia de Xeografía e Historia

- **1º e 2º ESO:**

- Materiais e recursos publicados en Edixgal.
- Materiais de elaboración propia.
- Mapas
- Recursos TICs variados
- Prensa

- **3º e 4º ESO**

- Libro de texto “Xeografía e Historia” para 3º ESO e 4º ESO respectivamente, de Baía Edicións.
- Materiais de elaboración propia.
- Mapas
- Recursos TICs variados
- Prensa

Para a materia de Economía

- Libro de Texto “Economía”, 4º ESO. Ed. McGraw-Hill
- Recursos TICs variados
- Prensa

8. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

8.1 MATERIA DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

A avaliación é un proceso constante no proceso de ensino-aprendizaxe, será tamén individualizada, adaptándose aos alumnos con NEAE e formativa, para que supoña un instrumento de mellora do proceso de ensinanza-aprendizaxe. As estratexias aplicadas para que o alumnado acade as competencias clave previstas relacionan directamente os estándares de aprendizaxe coas actividades propostas e co grado mínimo de logro das mesmas, e para coñecer en que medida acadamos os obxectivos propostos, realízase o proceso de avaliación.

A **avaliación será continuada**, seguindo o progreso diario dos alumnos, observando o traballo en cada sesión e na casa, o cal será reflexado no caderno do profesor.

A **nota mínima para acadar o aprobado** será o 5, que será a nota media ponderada entre os exames, traballos, o traballo de aula e as tarefas.

8.1.1. Avaliación Ordinaria

Ao longo do curso lectivo hai tres avaliacións ordinarias.

Para a avaliación ordinaria terase en conta o traballo diario do alumnado na aula (a través da observación e das probas orais), o traballo realizado na casa (a través de tarefas) e os exames, que en certos casos poderán ser substituídos por traballos.

Os exames serán en xeral un por tema. É obrigatorio o uso da plantilla ou pauta dada ao principio de curso para facer o exame.

Cada tarefa para casa será realizada de xeito individual e terá unha data límite de entrega, data determinada polo profesor. Cada tarefa entregada fora desta data terá unha penalización de 0,10 por tarefa. As tarefas poderán repetirse para subir a nota da mesma. Cada trimestre haberá unha data límite de entrega de calquera tarefa retrasada ou repetida, data establecida polo profesor con suficiente antelación. Os alumnos serán responsables de non perder ningunha tarefa xa avaliada; en caso de

pérdida, deberán repetila. As tarefas serán feitas seguindo as normas de presentación determinadas polo profesor ao principio de curso, en caso contrario, non serán aceptadas ata que a presentación sexa a requirida.

O peso dado a cada apartado é o seguinte:

1º e 2º ESO

Traballo na Aula	10%	Actitude cara a materia e actitude na aula.
Tarefas	30%	Tarefas ou deberes feitos na casa
Exames	60 %	Probas escritas

3º e 4º ESO

Traballo na Aula	10%	Actitude cara a materia e actitude na aula.
Tarefas	20%	Tarefas ou deberes feitos na casa
Exames	70 %	Probas escritas

8.1.2. Recuperación das Avaliacións Ordinarias

O alumnado que non acade a nota mínima requirida para o aprobado nunha avaliación, deberá realizar as seguintes actividades para recuperala:

- Tarefas: no caso de non telas feitas ou que a nota sexa moi baixa, terá que repetir actividades ou realizar outras específicas asignadas polo profesorado.
- Un exame de recuperación da materia suspensa cada trimestre, periodizado da seguinte maneira: despois de Nadal, despois de Semana Santa, e a final de curso.

8.1.3. Avaliación final

A avaliación final será o resultado da media das tres avaliacións ordinarias habidas ao longo do curso académico.

8.1.4. Perdida do Dereito a Avaliación Continua

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua polos motivos que constan no Regulamento de Réxime Interno deste CPI, fará unha proba escrita final de avaliación de toda a materia. Dito exame incluírá todos os contidos traballados durante o curso e constará de cuestións extraídas entre os contidos mínimos que figuran na programación. Considerarase avaliación positiva aquelas que obteñan unha nota igual ou superior a cinco (5).

8.1.5. Avaliación Extraordinaria

Refírese a proba que se realiza en setembro para o alumnado que non superou a materia en xuño. Esta proba recollerá exercicios referidos a toda a materia traballado durante o curso.

A proba será unicamente escrita e o modelo, igual que os realizados ao longo do curso. Unha avaliación positiva esixirá un equilibrio nas respostas, non podendo quedar ningunha das partes – xeografía, ou historia e teóricas e prácticas- sen responder; considerando neste caso que non acadou o grado mínimos esixido nos criterios de avaliación.

8.1.6. Avaliación de alumnado ca materia pendente de cursos anteriores

O alumnado ca materia de Xeografía e Historia pendente doutros cursos poderá aprobar a materia a través da realización dunhas tarefas dadas polo Departamento, que serán o 60 % da nota e dun exame que se convocará para o mes de maio, que contará con un 40% da nota. O alumnado que teña a materia suspensa poderase presentar a unha proba escrita en setembro.

8.1.7. Incidencias Especiais

No caso de que o alumno non asista a un exame con data previamente establecida, necesitarase un xustificante (médico ou semellante) explicando as razóns da súa ausencia, para facerlle o exame. A data deste exame dependerá das actividades da aula, pero poderá ser o mesmo día da incorporación do alumno.

Aqueles alumnos que sexan sorprendidos polo profesorado consultando libros, apuntes ou calquera outra fonte durante a realización das probas que teñen como finalidade una avaliación

obxectiva, serán advertidos ou se lles ordenará, de inmediato, o cese na realización do exame ou exercicio de que se trate. Segundo a gravidade que o profesor aprecie en cada momento, o profesorado decidirá sobre a corrección ou non da proba (neste caso será cualificada cun cero).

8.2. MATERIA DE ECONOMÍA 4º ESO

A avaliación é un proceso constante no proceso de ensino-aprendizaxe, será tamén individualizada, adaptándose aos alumnos con NEAE e formativa, para que supoña un instrumento de mellora do proceso de ensinanza-aprendizaxe. As estratexias aplicadas para que o alumnado acade as competencias clave previstas relacionan directamente os estándares de aprendizaxe coas actividades propostas e co grado mínimo de logro das mesmas, e para coñecer en que medida acadamos os obxectivos propostos, realízase o proceso de avaliación.

A **avaliación será continuada**, seguindo o progreso diario dos alumnos, observando o traballo en cada sesión e na casa, o cal será reflexado no caderno do profesor.

A **nota mínima para acadar o aprobado** será o 5, que será a nota media ponderada entre produción do alumno, tanto na aula como na casa.

8.2.1. Avaliación Ordinaria

Ao longo do curso lectivo hai tres avaliacións ordinarias.

Para a avaliación ordinaria terase en conta o traballo diario do alumnado na aula (a través da observación e das probas orais), o traballo realizado na casa que complementa ó realizado na aula e os exames, que poderán ser substituídos por traballos.

No caso da realización de exames, serán en xeral un por tema. É obrigatorio o uso da plantilla ou pauta dada ao principio de curso para facer o exame.

O traballo realizado na casa polo alumnado será valorado a través do da corrección do mesmo como rutina de aula e os seus resultados reflexados no caderno do profesor.

O traballo diario de aula será valorado a través da produción escrita do alumnado e da observación por parte do profesor, reflexado no caderno do profesor.

O peso dado a cada apartado é o seguinte:

Traballo na Aula	25%	Actitude cara a materia e actitude na aula.
Traballo na casa	25%	Tarefas ou deberes feitos na casa
Exames /Traballos	50 %	Probas escritas

8.2.2. Recuperación das Avaliacións Ordinarias

O alumnado que non acade a nota mínima requirida para o aprobado nunha avaliación, deberá realizar as seguintes actividades para recuperala:

- Un exame de recuperación da materia suspensa cada trimestre, periodizado da seguinte maneira: despois de Nadal, despois de Semana Santa, e a final de curso.

8.2.3. Avaliación final

A avaliación final será o resultado da media das tres avaliacións ordinarias habidas ao longo do curso académico.

8.2.4. Perdida do Dereito a Avaliación Continua

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua polos motivos que constan no Regulamento de Réxime Interno deste CPI, fará unha proba escrita final de avaliación de toda a materia. Dito exame incluírá todos os contidos traballados durante o curso e constará de cuestións extraídas entre os contidos mínimos que figuran na programación. Considerarase avaliación positiva aquelas que obteñan unha nota igual ou superior a cinco (5).

8.2.5. Avaliación Extraordinaria

Refírese a proba que se realiza en setembro para o alumnado que non superou a materia en xuño. Esta proba recollerá exercicios referidos a toda a materia traballado durante o curso.

A proba será unicamente escrita e o modelo, igual que os realizados ao longo do curso. Unha avaliación positiva esixirá un equilibrio nas respostas, non podendo quedar ningunha das partes –teóricas e prácticas- sen responder; considerando neste caso que non acadou o grado mínimos esixido nos criterios de avaliación.

8.1.6. Incidencias Especiais

No caso de que o alumno non asista a un exame con data previamente establecida, necesitarase un xustificante (médico ou semellante) explicando as razóns da súa ausencia, para facerlle o exame. A data deste exame dependerá das actividades da aula, pero poderá ser o mesmo día da incorporación do alumno. No caso de que un traballo substitutivo dun exame non sexa entregado no prazo establecido, seguirase o mesmo procedemento.

Aqueles alumnos que sexan sorprendidos polo profesorado consultando libros, apuntes ou calquera outra fonte durante a realización das probas que teñen como finalidade una avaliación obxectiva, serán advertidos ou se lles ordenará, de inmediato, o cese na realización do exame ou exercicio de que se trate. Segundo a gravidade que o profesor aprecie en cada momento, o profesorado decidirá sobre a corrección ou non da proba (neste caso será cualificada cun cero).

9. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSEÑANZA E DA PRÁCTICA DOCENTE.

Para avaliar a práctica docente se crea unha táboa de indicadores de logro, que se encherá ao finalizar cada unidade didáctica.

Avaliación da práctica docente	Materia			
Curso	1	2	3	4
1. Os obxectivos e contidos propostos son axeitados para os alumnos				
2. Os obxectivos, contidos e a metodoloxía propostos despertaron o interese do alumnado.				
3. Conseguiuse a participación de todo o alumnado				
4. A metodoloxía utilizada favoreceu a consecución dos obxectivos propostos				
5. Os materiais utilizados foron axeitados				
6. A temporalización axustouse ás necesidades e obxectivos				
7. O uso das TICs foi axeitado				
8. As medidas para estimular o á lectura foi axeitado				
9. As medidas para a atención á diversidade foron axeitadas				
10. Os reforzos educativos foron axeitados				

11.				
12.				
Propostas de mellora				

10. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, DE RECUPERACIÓN E DE AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES.

Materia de Xeografía e Historia

O alumnado da ESO que teñan a materia de Xeografía e Historia pendentes de cursos anteriores recibirá un seguimento particular por parte do xefe do departamento que lle imparte a materia. Ao alumno entregaráselle uns apuntamentos con actividades o que deberá encher e entregar para a súa corrección na data ou datas establecidas polo xefe do departamento e realizará unha proba escrita no mes de maio a fin de demostrar o coñecemento dos contidos mínimos da mesma. A proba de maio suporá un 40% da puntuación posible, pertencendo o 60% restante ao seguimento das actividades expostas polo profesorado responsable.

O alumnado que teña a materia suspensa poderase presentar a unha proba escrita en setembro, que será a mesma que a do nivel correspondente.

Materia de Economía

O alumnado que teña a materia suspensa poderase presentar a unha proba escrita en setembro.

11. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E DE MEDIDAS INDIVIDUALES OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS RESULTADOS.

Materia de Xeografía e Historia

Durante o comezo do curso desenvolverase unha avaliación inicial de xeito individualizado, co obxectivo de identificar posibles dificultades de aprendizaxe e o grao de consecución das competencias chave dos alumnos. En xeral, a avaliación inicial terá en conta:

- Probas de competencia lectora
- Proba de competencia escrita
- Capacidade de elaboración de resumos, esquemas, etc
- Capacidade de interpretar a noción de tempo

Na reunión de avaliación inicial programada no centro, trataranse os casos do alumnado que presente carencias básicas e permitirá tomar as medidas oportunas na xunta avaliadora, como a elaboración de programas de reforzo ou de adaptación curricular.

Ao mesmo tempo permite a elaboración de cambios na programación para suplir as carencias detectadas, establecer estratexias de aprendizaxe inicialmente non contempladas...

Materia de Economía

Dado que o grupo de Economía é un agrupamento de 4º ESO, a avaliación inicial será a mesma que a feita para o grupo de 4º ESO.

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Enténdese por atención á diversidade o conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características, necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado. A atención á diversidade abrangue a totalidade do alumnado, quen deberá contar coas medidas e recursos educativos que respondan ás súas necesidades e características persoais.

Do establecemento do nivel de competencia curricular do grupo clase establecido a partir da avaliación inicial derívanse:

- Medidas xerais de grupo (metodolóxicas, curriculares e organizativas).
- Plans individuais que afecta a elementos non prescriptivos do currículo, é dicir, á secuencia de contidos, ás formas e instrumentos de avaliación, organización da aula, ós agrupamentos de alumnos e a todo aquilo incluído dentro do ámbito da metodoloxía.

Entre as medidas de atención individualizadas enumeramos as seguintes:

- Adaptacións metodolóxicas: combinar períodos cortos de realización de actividades con períodos de atención máis intensa, adecuar formato de tarefas, secuenciar as tarefas de modo breve, empregar materiais informáticos...
- Adecuación de actividades: ampliando tempos, variar materiais, reforzo con mais actividades...
- Adecuación da avaliación: ter en conta as dificultades na escrita dalgún alumnado, confirmar comprensión lectora, alternar modelos de probas escritas combinando distintos formatos...

Tendo en conta que estas medidas non supoñen medidas extraordinarias, non necesitan de autorización para ser desenvolvidas. Porén, colaborarase con Departamento de Orientación para confirmar a adecuación das medidas nos casos en que se considere necesario.

13. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO QUE CORRESPONDA.

Materia de Xeografía e Historia

A materia de Xeografía e Historia contribuirá en todos os cursos da ESO aos elementos transversais establecidos no artigo 4 do decreto 86/2015. A propia materia é propicia para isto en moitos dos elementos transversais, dado que o alumnado poderá contrastar a situación da sociedade na idade histórica que se estea a estudar coa situación actual. En ocasións, propiciarase o debate dentro do grupo.

Como exemplo, traballarase entre outros, diariamente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita. O emprendemento favorecerase a través da participación na aula e premiarase. As TICs traballaranse cada día na aula. A Igualdade entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero, a educación cívica e constitucional ... poderase tratar co desenvolvemento dos propios contidos.

Materia de Economía

A materia de Economía contribuirá aos elementos transversais establecidos no decreto 86/2015. Como exemplo: tratarase diariamente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a través da

lectura de artigos de prensa, divulgativos, etc que traten os temas da materia. a expresión escrita a través dos traballos feitos para desenvolver os temas e da súa corrección crítica. As TICs, a través da realización dos traballos con soportes informáticos e a búsqueda crítica de fontes, a educación cívica e constitucional a través da comprensión do funcionamento económico internacional e persoal, os valores, a través da comprensión da xustiza económica social, etc.

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

No momento da entrega da programación están aínda sen precisar, debéndose decidir aquelas actividades máis axeitadas para cada nivel e as datas nas que se deberan celebrar, ademais da posibilidade de organizar actividades que sexan axeitadas para outros departamentos.

15. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO PLAN LECTOR.

Proporanse lectura de artigos, de obras e de fontes históricas relacionadas coas materias deste Departamento que cubran diferentes idades históricos. Colaboraremos coas actividades da biblioteca do centro sempre que sexa posible e intentaremos fomentar a lectura pracenteira acudindo á biblioteca para dar a coñecer os fondos da mesma, a curiosidade por algúns títulos, facer recomendacións entre iguais e animar á participación nos clubs de lectura., facendo suxerencias de libros para os mesmos.

Ademais no día a día da clase teranse en conta elementos que forman parte deste Plan Lector como poden ser:

- Valoración da capacidade expresiva do alumnado, tanto escrita como oral.
- Elaboración de redaccións, informes sobre temas relacionados coa materia, que logo deben ser leídas/expostas.
- Valoración das tarefas, esixíndose un mínimo de orde, coherencia, limpeza e lexibilidade.
- Lecturas de textos diversos coa finalidade de comprobar se existe unha lectura comprensiva.

16. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO PLAN TIC.

Neste ámbito o alumnado utilizará as novas tecnoloxías de acordo cos recursos do CPI. Deste xeito procurarase utilizar a aula de informática, ordenadores de biblioteca, ou das aulas para o acceso a páxinas web relacionadas cos contidos das materias, a proxección de recursos audiovisuais e a exposición de presentacións dixitais na aula. Igualmente o alumnado recibirá recomendacións de páxinas de internet para afondar en distintos coñecementos. Por outra banda, unha parte da nota dos traballos

que se desenvolvan ao longo do curso terán en conta a confección dos mesmos usando certos programas de utilidade para esta materia (Excel, google Earth/Maps, google Drive, Writer, etc).

Os cursos de 1º e de 2º da ESO usarán o Edixgal.

17. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

Para avaliar á programación didáctica séguense os seguintes criterios:

1.-A adecuación de obxectivos, contidos, criterios de avaliación ás características e necesidades do alumnado.

2.-A adecuación de procedementos e instrumentos de avaliación ás características e necesidades do alumnado. Cando se considere que a programación é mellorable nestes aspectos, será necesaria unha reflexión que leve a atopar as causas do problema e a buscar solucións. Ditas accións de mellora recolleranse na memoria final de curso para ter en conta na elaboración da programación do curso seguinte.

3.-O grao de desenvolvemento da programación didáctica. Se o grao de desenvolvemento da programación é inferior a un 75% procederase do mesmo xeito que no apartado anterior. O desenvolvemento da programación didáctica analízase despois das sesións de avaliación, coa intención de facer correccións consideradas necesarias.

18. DATOS DO DEPARTAMENTO.

O departamento de Xeografía e Historia está integrado por unha profesora con destino definitivo: Dña. Sandra Irsheid Barros. É, polo tanto, a xefa do departamento. Para desenvolver esta tarefa conta cunha hora semanal.

Ademais de impartir a materia de Xeografía e Historia en todos os niveis da ESO, imparte a materia de Economía en 4º da ESO.

Materias que imparte o Departamento e número de horas semanais

Nivel	Horas	Nº de grupos	Total horas
-------	-------	--------------	-------------

1º ESO- Xª e Hª	3	1	3
2º ESO- Xª e Hª	3	1	3
3º ESO- Xª e Hª	3	1	3
4º ESO- Xª e Hª	3	1	3
4º ESO-Economía	3	1	3
TOTAL HORAS			15

Distribución do alumnado

Nivel	Nº de alumnos
1º ESO- Xª e Hª	16
2º ESO- Xª e Hª	20
3º ESO- Xª e Hª	11
4º ESO- Xª e Hª	15
4º ESO-Economía	4
TOTAL ALUMNADO	66